

Heteronormatif Olmayan Bir Sosyal Hizmet İçin Neler Yapılabilir?

Sosyal Hizmet Uzmanları İle Buluşma Etkinliđi Sonuç Raporu

12 Aralık 2020

Hazırlayan: Defne Güzel

Kaos GL olarak sosyal hizmet alanında iyi uygulamaları glendirmek ve heteronormatif olmayan bir sosyal hizmet teori ve pratiğini inşaa etmek için bir dizi etkinlik ve çalışma düzenliyoruz. Sosyal hizmet uygulamaları bağlamında LGBTİ+’ların politik birer özne olmalarının glendirilmesine katkıda bulunmak için çeşitli yollar aramaya devam ediyoruz.

Bu alışmalarımızın bir parçası olarak 12 Aralık’ta Emrah Kırımsoy’un kolaylaştırıcılığında sosyal hizmet uzmanları ile bir araya geldik. Yogyakarta İlkeleri doğrultusunda LGBTİ+ haklarıyla ilgili sosyal hizmet uygulamalarının mevcut durumuna dair sorunların ve önerilerin görünür hale gelmesine katkıda bulunmaya çalıştık.

Sosyal hizmet alanındaki çalışmalar süresince sosyal hizmet uygulamalarındaki gereklilik Mevcudiyet, Eriřilebilirlik, Kabul Edilebilirlik ve Uyarlanabilirlik başlıklarında değerlendirilmiştir. Başlıkların içerikleri de göstermektedir ki sosyal hizmet uygulamaları için kurumların ve programların yeterli düzeyde olması; fiziksel ve ekonomik olarak erişilebilir olup ayrımcılık gözetmemesi, insan haklarını ve insan onurunu koruyarak sosyal adaleti tahsis etmesi; biricikliğe ve ihtiyaçlara odaklanabilecek esneklikte olması gerekmektedir.

Temmuz ve Ağustos 2020 tarihinde bir araya gelerek söz konusu içeriklerin oluşturulduğu çalışmanın ardından 12 Aralık 2020 tarihinde Sosyal Hizmet Uzmanları alandaki sorunları ve ihtiyaçları değerlendirip önerileri genişletmek üzere yeniden bir araya gelmiştir. Çalışmalar kapsamında ortaya çıkan sorumluluklar ve değişim/dönüşüm hedefi için nereden başlanabileceği sorusuna cevap aranmıştır. Buluşmaya çeşitli kurum ve kuruluşlardan sosyal hizmet uzmanları katılım sağlamıştır.

Sosyal hizmet uygulamalarındaki mevcut durum göz önüne alındığında uluslararası örgütler ile işbirliği yapılabileceği ön görülmektedir. Bu iş birliği uluslararası ilkelere uyması gereken örgütlerin eylemlerinin ve faaliyetlerinin dönüştürülmesini içermektedir. Alandaki sorunlara LGBTİ+ mültecilerin problemlerinin genellenmesi, atanmış isimleriyle ve cinsiyetleriyle kişilere hitap edilmesi örnek teşkil etmektedir.

Üniversitelerin düzenlediği etkinlikler kapsamında bakanlıklarla iletişime geçtiğinde bakanlıkların etkinliklere katılım sağlaması dikkat çekmektedir. Bu etkinlikler kapsamında yapılan sunumlarda LGBTİ+ farkındalığının konuşulması ve oluşturulması stratejik bir hamle görevi görebilmektedir. Müdürlerin, meslek elemanlarının LGBTİ+ hak savunuculuğuna dair kulak dolgunluğunun oluşması bu gibi stratejik hamleler ile olası gözükmemektedir.

Sosyal hizmet alanındaki süpervizör ihtiyacı birçok farklı fikre ve öneriye de zemin hazırlamaktadır. Görüşmeler göz önüne alındığında LGBTİ+'lara daha empatik bir bakış açısıyla yaklaşılmasının önünü süpervizör desteği açmaktadır. Elbette bu bağlamda süpervizyonun verilebilmesi için süpervizörün birkaç farklı donanıma sahip olması gerekmektedir. LGBTİ+ örgütleri ile çalışma deneyimi olan uzmanların bu destek için daha faydalı olabileceği düşünülürken öte yandan LGBTİ+ örgütleri içerisinde sosyal hizmetler meselesinin ne kadar bilindiğinin de tartışmaya açılması gerekmektedir. Örgütler içerisindeki meslek hiyerarşisi özellikle sosyal hizmet uzmanı istihdamında bu alanı önem sırasında daha aşağılara çekebilmektedir. Bu durum göstermektedir ki LGBTİ+ örgütlerinin de sosyal hizmetler bağlamında kapsayıcılığını arttırması gerekmektedir.

Süpervizyon verme hususunda derinlemesine bilgiye ihtiyaç olduğu, ilişkileri yürütme becerisine sahip olunması, organizasyon becerisinin edinilmesi ise önemle gerekmektedir. Bu örnekler ise süpervizyon sistemi oluşturulurken belirli kriterlerin ortaya çıkacağını göstermektedir. Alandaki uzmanların azlığı düşünüldüğünde kriterleri yumuşatmak fakat niteliği düşürmemek ise bu çıkmaza bir çözüm önerisi oluşturmaktadır. Bu noktada süpervizyonla mesleki dayanışma ve deneyim aktarımı arasındaki farkı da konuşmak gerekir. Bilgi aktarımına talep olduğu aşikârdır ve süpervizyon ile bilgi aktarımı ayrı mekanizmalardır.

Hak sahiplerinin güçlendirilmesi ve mevzuatla ilişkilendirilmesi ise bir diğer üzerinde durulması gereken husustur. Mevzuatlar genel çerçevede vatandaşları kapsasa bile ilgili sosyal hizmetlere ilişkin yasa ve mevzuatlara cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ibaresinin eklenmesi LGBTİ+'ların haklarını güvence altına alacaktır. Bu hususta hazırlanacak raporların bakanlığa sunulması önem arz etmektedir. Trans kadınların halen mevzuat düzeyinde sığınma evlerine kabul edilmemesi ve LGBTİ+'lar için bir sığınma evinin bulunmaması çözüm hamlelerini kısıtlamaktadır. Ayrıca kapsayıcı bir sosyal hizmet anlayışına sahip uzmanların daha sık bir araya gelmesi bu çalışmalarını da hızlandıracaktır. Uzmanlar arasındaki iletişimin kuvvetlenmesi açısından bir iletişim ağının kurulması gerekmektedir. Eğitim modellerinin oluşturulması, LGBTİ+'larla çalışmaya dair kaynakların yaratılması çalışmaları da oldukça kolaylaştırıcaktır. LGBTİ+ sosyal hizmet uzmanlarının ise bu öneriler ışığında hikâyeleri, biricikliği ve deneyimleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca muhafazakârlaşmanın yoğun olduğu dönemlerde yasa değişikliği talepleri var olandan daha kötüsüne doğru da gidilmesine sebep olabilmektedir. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ısrarla reddedilen bir taleplen buradan da bu ısrarla ortaya çıkmanın yararı ve zararı iyi analiz edilmelidir. Mevzuat ve yasa değişikliği öncesi güç biriktirmek yararlı olabilmektedir.

Sosyal hizmet müdahalesinin sürdürülebilirliğini de tartışmaya açmak gerekir. Artan muhafazakârlaşma ile kamudaki sosyal hizmet uzmanlarının çekinikliği ulaşımı ve müdahaleyi zorlaştırmaktadır. Bu anlamda sosyal hizmetin sürdürülebilirliğini ayrıca konuşmak gerekmektedir.

Sürdürülebilirlik konusu meslek örgütlerinin LGBTİ+ farkındalığı ve hem kapsayıcı hem de sürdürülebilir bir hizmet için adımlar atması gerekmektedir. Bu anlamda kurumların bir araya gelerek bütüncül bir şekilde birbirini güçlendirmesi faydalı bir örnektir. LGBTİ+ örgütlerindeki uzmanların meslek örgütü içerisinde de yer alması gerekmektedir ve genel merkezlere dahil olunmalıdır. Ayrıca meslek örgütlerinin LGBTİ+ farkındalığı konusundaki net tutumu örgüt içerisindeki LGBTİ+ uzmanları da güçlendirecektir.

İyi uygulamaların görünür hale getirilmesi uzmanları güçlendirmekle birlikte kaynak da oluşturmaktadır. Bu bağlamda ilham veren uygulamalar için bir mecra ayarlanabilir ve sosyal hizmet uzmanları LGBTİ+ alanında çalışmaya teşvik edilebilir. Ayrıca sosyal hizmet uzmanları gruplarının birleştirilmesi fikri örgütlülüğün de büyümesi anlamında işe yarayacaktır. Nitekim uzmanların kendi uygulamalarından birbirlerini haberdar etmesi dönüşümü kuvvetlendirecektir.

Ek materyaller hususunda; bu oluşturulacak materyallerin akademideki ilgili akademisyenlere gönderilmesi derslerin içeriğine LGBTİ+ farkındalığının da eklenmesini sağlayacaktır.

Konu LGBTİ+ danışanlara geldiğinde ise LGBTİ+ danışanlar için güvenli ortamların yaratılması gerekiyor. Eleştirel bir sosyal hizmet düşüncesinin, yönlendirme ile birlikte yapılacak savunuculuğun LGBTİ+ danışanları güçlendireceği aşikârdır.

Yukarıda bahsi geçen önerilerin yanı sıra daha önce yapılan çalışmalarda oluşturulmuş öneri başlıklarını sıralamakta fayda var. LGBTİ+ ve sosyal hizmet arasında ilgili aktörler olan sivil topluma, yerel yönetime, bakanlıklara, il göç müdürlüklerine bir dizi sorumluluklar düşüyor. Bu sorumlulukların özellikle LGBTİ+ çocuklar, yaşlılar, engelliler, mülteciler için ve askerlik ile ceza infaz kurumları tarafından yerine getirilmesi gerekiyor.

Sosyal yardım, sağlık, barınma, eğitim, çalışma hayatı, korunma, spor alanları ve toplumsal alanlar gibi başlıkların uzmanlık, yardım, destek, önleme, yönlendirme ve mevzuat gibi konularda LGBTİ+ kapsayıcı bir biçimde dönüştürülmesi gerekiyor. Dili dönüştürmek, hak temelli yaklaşmak, LGBTİ+ meselesini gündemleştirmek, hak

sahiplerinin güçlendirilmesini sağlamak, mevzuatı dönüştürmek, savunuculuk, cezasızlık kültürü ile mücadele etmek, alanda çalışanları güçlendirmek, disiplinler arası çalışmayı sağlamak ve aktivizm yapmak sosyal hizmet alanında en çok öne çıkan başlıklar halini alıyor.

Sonuç olarak söylenebilir ki; sosyal hizmet hususunda sunulan öneriler nasıl yaygınlaştırılabilir sorusuna yanıt aramaya başlamak mevcut şartlar içerisinde hem zor hem de kıymetli bir hal alıyor ve bu tartışmaların, buluşmaların daha çok gerçekleştirilmesi, önerilerin ise hayata geçirilmesi gerekiyor.